

چکیده پژوهش

فعالیت و سرویس دهی یک کتابخانه، نتیجه خدمات و فعالیت بخش های مختلف آن است که تبلور این فعالیت ها در بخش مرجع منعکس می شود. نقش کتابداران مرجع در ارائه این خدمات بسیار مهم است. لذا بررسی میزان پاسخگویی این کتابداران به سئوالات مرجع و بخصوص نوعی از سئوالات که بیشترین درصد را دارا هستند یعنی سئوالات ارجاع آماده مراجعان، موضوعی است که در این پژوهش به آن پرداخته شده است.

جهت انجام این بررسی دو فرضیه ذیل ساخته شد :

فرضیه ۱ : میزان تحصيلات تخصصی کتابداران مرجع بر میزان پاسخگویی صحیح آنها به سئوالات ارجاع آماده مراجعان مؤثر است.

فرضیه ۲ : کتابداران با مدرک فوق دیپلم کتابداری نسبت به کتابداران با مدرک لیسانس غیر کتابداری به درصد بیشتری از سئوالات ارجاع آماده مراجعان پاسخ صحیح می گویند.

و تعداد شش سوال پژوهش نیز مطرح گردید.

جامعه مورد پژوهش شامل کلیه کتابداران مرجع کتابخانه های دانشگاه های علوم پزشکی اصفهان، شیراز، شهرکرد و یزد بود که جمعاً ۶۵ نفر بودند و تنها ۵۰ نفر آنها به پرسشنامه مربوط به پژوهش پاسخ دادند.

روش تحقیق، توصیفی - تحلیلی و جمع آوری اطلاعات از طریق پرسشنامه بطور

حضوری بوده است. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از کامپیوتر و نرم افزار آماری **SPSS**^(۱) انجام شد. اطلاعات پایه، آزمون فرضیه و سئوالات پژوهش با استفاده از آنالیز واریانس^(۲) و تی تست^(۳) طی جداول شماره ۱ تا ۱۴ و نمودارهای شماره ۱ تا ۶ آمده است. زمان انجام این پژوهش بمدت دوترم تحصیلی در سال ۱۳۷۲ بوده است.

بر اساس یافته های تحقیق، فرضیه های پژوهش مورد تأیید قرار گرفت و به سئوالات پژوهش به شرح زیر پاسخ داده شد:

در مورد سئوال اول «کتابداران مرجع در کتابخانه های پزشکی توان پاسخگوئی صحیح به چند درصد از سئوالات ارجاع آماده مراجعان را دارند؟» پاسخ این بود که کتابداران حداقل به ۲۰/۹ درصد و حداکثر به ۸۸/۱ درصد سئوالات پاسخ صحیح داده اند.

سئوال دوم «کتابداران مرجع با مدرک فوق دیپلم کتابداری، توان پاسخگوئی صحیح به چند درصد از سئوالات ارجاع آماده مراجعان را دارند؟» پاسخ این بود که این کتابداران حداقل به ۵۲/۷ درصد و حداکثر به ۸۸/۱ درصد سئوالات پاسخ صحیح گفته اند.

در پاسخ سئوال سوم «آیا میزان تحصیلات غیر کتابداری کتابداران مرجع بر میزان پاسخگوئی صحیح آنها به سئوالات ارجاع آماده مراجعان مؤثر است؟» یافته ها نشان می دهد که با وجود اینکه کتابداران با تحصیلات لیسانس غیر کتابداری از نمرات بالاتری نسبت به کتابداران دیپلمه برخوردارند، این اختلاف معنی دار نیست و بهتر است کتابداران با تحصیلات غیر کتابداری حتی الامکان در جای دیگری به غیر از کتابخانه، از تخصص و نیرویشان استفاده گردد.

1) Statistical Package For the Social Sciences

2) Analysis of Variance

3) T test

در مورد سؤال چهارم «آیا میزان تسلط به زبان انگلیسی کتابداران مرجع بر میزان پاسخگوئی صحیح آنها به سئوالات ارجاع آماده مراجعان مؤثر است؟» یافته ها به این سؤال پاسخ مثبت داده اند، لذا اهمیت گنجاندن هرچه بیشتر آموزش زبان انگلیسی در دوره های کتابداری مورد تأکید قرار می گیرد.

در باره سؤال پنجم «آیا میزان سابقه کار کتابداران مرجع بر میزان پاسخگوئی صحیح آنها به سئوالات ارجاع آماده مراجعان مؤثر است؟» پاسخ منفی است و شاید بتوان نتیجه گرفت که از بکارگماردن افراد با تحصیلات پائین و سابقه زیاد و نیز افرادی که کار در کتابخانه را بعنوان کار سبکتر می دانند خودداری شود و از نیروهای جوان، آموزش دیده، دارای انگیزه و علاقمند به کتابداری استفاده شود.

پاسخ سؤال ششم «آیا دانشگاه محل خدمت کتابداران مرجع بر میزان پاسخگوئی صحیح آنها به سئوالات ارجاع آماده مراجعان مؤثر است؟» نیز منفی است و شاید علت آن، وجود ناهمگونی زیادی است که در انتخاب و استخدام کتابداران در کتابخانه های پزشکی به چشم می خورد. لزوم داشتن یک خط مشی واحد و هماهنگ در انتخاب و استخدام کتابداران در این قبیل کتابخانه ها به دلیل داشتن اهداف و جامعه استفاده کننده مشترک، احساس می شود.